

**BLIJF BIJ ONS,
want het is tegen de avond en de dag is reeds gedaald (Lukas 24:29).**

door Jurjen Beumer.

1.

Twee mensen op de weg, met hun ziel onder de arm, verslagen, aangeslagen, nog net niet verbitterd, maar met veel verdriet in hun hart. Eén van de mooiste verhalen uit het evangelie, deze Emmausgangers. Vol van weemoed, vol diepgang en plotselinge wendingen. Hoe vaker ik het lees en op me laat inwerken, hoe meer ik op die weg van Jeruzalem naar het dorpje Emmaus de hele mensheid zie lopen. De hele mensheid, u en ik met al onze sores en verdriet, verbeeld in die twee eenzame mensen, wij lopen daar. Even leek het erop, éven was er een felle ervaring van hoop, éven was het rijk van God op aarde, even hadden ze geproefd hoe het was om liefde te ontvangen en daardoor te geven. Even, gedurende een paar jaar optrekken met Jezus, hadden ze ervaren dat gerechtigheid geen illusie is, maar kán, mogelijk is, zichtbaar kan worden, dat vriendschap diep kan gaan, dat je elkaar kunt dragen en troosten. En nu, nu is het kapot, dat hele reddingsplan voor mens en wereld is kapot gemaakt en de aanstichter van deze liefdesbeweging opgehangen. Maak dat je wegkomt, moeten ze gedacht hebben, want straks nemen ze ook jou nog te grazen. Daar gaan ze, met de staart tussen de benen. Ze zien niks meer, hun verweesde blikken staren leeg in de verte. Hun ogen zitten vol met tranen. Ze merken niet eens dat de Derde/de Ander (het Geheim in en achter alle leven 'ik ben die ik ben', 'ander, ouder, iemand in ons verborgen') zich bij hen voegt.

Vreugde en dankbaarheid, met als keerzijde leed/lijden en verdriet, worden nooit ontdekt als je alleen maar geheel en al op jezelf bent gericht. Ik zou dat het hart van de spiritualiteit van Abbé Pierre willen noemen. ¹

Laat ik dat proberen toe te lichten. Wie na succes geen tegenslag kan verwerken staat nog maar half in het leven, wie alleen maar 'halleluja' roept, zegt morgen 'kruisigt hem'. Wie blijft hangen in het 'kyrie-eleison' komt zo moeilijk bij het 'gloria'. Voelt u, daarom voegt zich die Derde, die Vreemdeling zich bij ons op de weg, om die zeer moeilijke weg aan ons te leren, en te laten ervaren. Want daarvoor heb je precies die Ander, de Eeuwige zelf nodig, omdat dit het moeilijkste in een mensenleven is: door te gaan na een verlies, vol te houden als alles tegenzit, je geloof niet aan de wilgen te hangen ook als velen zeggen dat het een leuk sprookje is.

2.

Als de twee mensen van de weg plus de vreemdeling in het dorpje Emmaus aankomen dan zeggen de twee tegen de vreemdeling: *'Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is reeds gedaald.'*

Blijf bij ons, met ons. Dat is het hart van het diakonaat van de christelijke gemeente. Dat zegt de gemeente tegen alle vreemdelingen op deze aarde. Blijf bij ons, wees welkom, we bieden je een pleisterplaats, een plek waar je wonden kunnen genezen, waar naar jou geluisterd wordt, waar je op adem kunt komen, waar we bij je zijn als je straks dood bent. Vorige week hebben we Henk begraven op Westerveld. Hij was één van de oudste bezoekers van ons AanloopCentrum. Hij stierf op straat vlak bij zijn huis, hij had nog maar net ons AanloopCentrum verlaten. Heel, heel wrang maar wel waar zeiden wij tegen elkaar: 'gelukkig is hij op straat dood gegaan, want hoe lang zou hij anders alleen dood thuis hebben gelegen? we slaan niet meteen alarm.' Henk's grote angst was de angst voor de grootse eenzaamheid, om dood te zijn en dat je kist daar dan helemaal alleen zou staan zonder iemand erbij.

---

¹Op p. 9 van het boek *'De boodschap van Abbé Pierre'* (gevuld met toespraken van Abbé Pierre) vertelt hij over een jeugdervaring die hem o.a. deed besluiten priester te worden. Het gaat over een bestraffing door zijn vader omdat hij op een gegeven moment niet de vreugde van zijn broers en zussen wilde delen. Als je dat niet leert, beseft hij later, dan kun je ook niet het lijden van anderen delen, laat staan hen helpen.

Blijf bij mij, blijf bij ons, ook dan. Wij waren er allemaal, we hebben afscheid van hem genomen met een kort woord en een kort gedicht en met bloemen. Velen hielden, om hem, om zichzelf, om de grootste eenzaamheid. Blijf bij ons, de dag is reeds gedaald. De dag is reeds gedaald! Het is de donkere kant van ons bestaan, zaken waar we zelf niet eens weet van hebben maar die toch wroeten en opspelen. Het is de veertigdagentijd in en van ons leven, die we niet willen, maar ook niet kunnen ontlopen.

3.

'Blijf bij ons', dat is het diepzinnige van dit verhaal, wordt gezegd door twee mensen die zélf volkomen aangeslagen en teleurgesteld zijn. Er is een grote overeenkomst tussen degenen die helpen en geholpen worden. In onze Aanloopcentra is er geen betutteling, ook de helper zelf heeft een pleisterplaats nodig. Ook ik zie het heel vaak niet zitten en ga dan koffiedrinken in ons eigen AanloopCentrum, ik praat wat, iemand zegt wat, er is een knipoog, een bemoediging, ik kan weer verder.

4.

Deze gastvrijheid van de Emmaus-gangers, dit 'blijf bij ons' dat is hen ondanks het vele verdriet en de vergrendelde ogen bijgebleven in de omgang met Jezus. Dit zijn ze niet vergeten, dit is niet aangetast door het verlies en de dood van Jezus zelf. Onder hun teleurstelling is dat gastvrije besef nog aanwezig, onder de wanhoop om de dood van een geliefde breekt voorzichtig weer hoop naar buiten, onder het verderf in Burundi (ongelooflijk!) kiemen ook de eerste plantjes van humaniteit. En was dit nu niet precies wat die Vreemdeling hen zei onderweg toen hij sprak over de profeten (vs 25). Weet u, ik heb het vermoeden dat de twee mensen op de weg diep in zichzelf al wisten dat het Jezus was die met hen meeliep, 'een profeet, machtig in werk en woord' (vs 19). Gaandeweg al brak hij de harten open van deze twee kammervolle mensen, 'stond ons hart in ons binnenste niet in lichterlaaie toen hij tot ons sprak op de weg' (vs 32); want wie zulke dingen zegt!

Echter, om die vergrendelde ogen helemaal open te krijgen moet er eerst een omdraaiing plaatsvinden, een soort rolverwisseling. *Eerst moet de gast gastheer worden.* Dat wat Jezus altijd al was, maar misschien teveel aan de oppervlakte, moet nu in hun harten geschreven worden. Dat is het diepe dal waardoor deze twee heen moeten, dat is de verdieping die we allemaal in ons leven kunnen ontdekken. Dat er namelijk in onze levens en onze geschiedenis nóg iemand meetrekt, voortdurend, altijd, verborgen maar toch aanwezig, verstopt maar net niet zo ver om niet te vinden. De gast wordt gastheer.

5.

Aan de tafel in die kleine herberg in Emmaus wordt dát duidelijk. Wat sluimerde als een vermoeden breekt naar buiten. De Vreemdeling *neemt, zegent, breekt en geeft.* Meer is het leven niet, dat is alles. Uw en mijn leven in een notedop: nemen, zegenen, breken en geven. ² In elk woord valt onze levensgeschiedenis samen te vatten. In de gebaren die erbij horen schittert ons leven. Geen wonder dat de eucharistie/het avondmaal tot het hart van de christelijke bijeenkomst hoort. Zo zitten onze levens in elkaar, zo draagt de Zoon ons tot in het hart van de Vader/Moeder.

Abbé Pierre putte zijn kracht en vermogen om door te gaan in de strijd voor gerechtigheid voortdurend uit dit verhaal van de Emmausgangers. Wie kennis neemt van zijn daadkracht en zijn inzet en de duizenden wereldwijd die zijn beweging gaande houden vindt in hem een geweldige inspiratiebron om bijvoorbeeld het werk in en rond onze inloophuizen vol te houden. Zoals zo vaak bij 'grote' figuren in de

---

²Deze thema's worden heel mooi uitgewerkt in, Henri Nouwen, *Een parel in Gods ogen, Gedachten over de betekenis van een mensenleven*, Tiel 1992

menselijke geschiedenis (en telkens word ik met name daar door getroffen) is er de eenheid tussen *gebed en engagement*. Als ik de spiritualiteit van Abbé Pierre goed begrijp was het déze eenheid die hij, nee niet van te voren bedacht, maar 'op de weg' ontdekte. Ik zei het al: wij allen lopen op die weg naar Emmaus en, de ontgoocheling die die twee én wij daar meemaken is noodzakelijk (126). In een schitterende rede (uit 1954, die spannende winter) houdt Abbé Pierre aankomende priesters voor: *'Het onwaarschijnlijke leven, dat ik nu vijftien jaar leid, een leven om gek te worden, een leven om helemaal leeg te lopen -ik voel dat met de dag beter aan- als ik het volgehouden heb, als ik niet uitgedroogd ben (...) als ik 't kon volhouden, en als ik 't nog kan, dan heb ik dat hieraan te danken, dat ik jarenlang, in al die jaren doorgebracht in het klooster, zoveel uren kreeg om te bidden. (...) In dit bidden, in dit geduld oefenen, zit iets dat zich diep in ons binnenste vastprent. (...) Ge weet wel dat het koren niet harder groeit door er aan te trekken, voor alles is tijd nodig, regen, zon, koude, sneeuw, warmte. En dan, als het seizoen is aangebroken, dan staat er koren op de akker, en het goede brood op tafel.'* (106)

Neem, zegen, breek en geef: leer dit alles op de weg naar Emmaus, om vervolgens terug te keren naar Jeruzalem met een brandend hart, en zeg het hardop, nu nog veel luider dan voorheen, aan een ieder die het horen wil; *blijf bij ons*, wees welkom, wij zijn er ook, en onze Gastheer heeft de tafel al gedekt.